

Farsangi népszokások

A farsang Magyarországon vízkeresztől (január 6.) a húsvét vasárnapot megelőző 40 napos böjt kezdetéig tart, azaz "húshagyó keddig", vagy "hamvazószerdáig". Magyar elnevezése egyes kutatók szerint a német "faseln": fecsegni, fantáziálni, pajkosságot űzni szóból ered. A farsang zajos mulatságait egy ősi hiedelem hívta életre. A középkorban azt hitték az emberek, hogy a tél utolsó napjaiban - amikor rövidek a nappalok és hosszúak az éjszakák - a Nap elgyengül, és a gonosz szellemek életre kelnek. Vigalommal, jelmezes karneváli felvonulással, boszorkánybábu elégetésével akarták elűzni ezeket. Egyes helyeken tüzes kerekeket görgettek, mert azt remélték, hogy a földi tűz segíti a napot, hogy újra erőre kapjon. Eleinte azért öltöztek ijesztő jelmezekbe, hogy elűzzék a halált, a rosszat és a hideget. Az első maskarások halottas menetet utánozva masíroztak. A szokások és hiedelmek többsége, és így a maskarás felvonulások is a vígasság utolsó napjaira, "farsangvasárnapra", "farsanghétfőre", "húshagyókeddre", az ún. "farsangfarkára" összpontosulnak. Ebben az időben a mezőgazdasági munkák szüneteltek, ez volt a szórakozás legfőbb ideje.

A hamvazószerdát követő napon, az egynapos böjt után a böjtöt felfüggesztik, hogy a farsangi maradékot elfogyaszthassák. Ennek a napnak zabáló-, torkos vagy tobzódócsütörtök a neve. Legjellemzőbbek az álarcos, jelmezes felvonulások és a multság színhelyén vagy házaknál előadott dramatikus játékok.

Régen farsang idején a fonóházakban minden este zajlott valamilyen vidám esemény, énekeltek, táncoltak, játszottak. A mulatozások "húshagyókeddig" tartottak, amikor az utolsó fonóházi összejövetelre a "fonóvégzésre" került sor, amely felért egy kisebb

lakodalommal. Ezt követően az egész falut megmozgató nagy népi mulatsággal a "farsangtemetéssel" vagy "téltemetéssel" búcsúztatták az elmúlt vidám heteket.

Táncmulatságok

A farsang időszaka a táncmulatságok legfőbb ideje volt, a falvakban a bálók többsége a kocsmákban, vagy bérelt házakban zajlott. Minden társadalmi réteg megrendezte ilyenkor a maga bálját, a szervezők általában a legények voltak. A "balyus-bálokra" az ételt a lányok, az italt pedig a fiúk vitték, a zenészeket pedig a bálozók közösen fizették ki. Fontos szerepük volt ezeknek a táncos mulatságoknak a párválasztásban. A lányok ilyenkor bokrétát adtak a kiszemelt legénynek, aki ha tetszett neki a lány, kitűzte a kis csokrot a kalapjára.

Vénlánycsúfolók

Az udvarlás, a párválasztás és a házasságkötések legfőbb ideje a hagyományos magyar paraszti életben a farsang időszaka volt, éppen ezért a farsang alkalmat adott arra is, hogy tréfásan, s olykor durván figyelmeztessék azokat, akik elérték a "megfelelő" kort, de még nem mentek férjhez. A csúfoló szokások főleg a farsangvégi napokhoz, húshagyó kedd éjszakájához, hamvazószerdához kapcsolódtak. Az egyik érdekes szokás a tuskóhúzás volt, ilyenkor a legények egy nagy fatuskót vonszoltak végig a falun, s a vénlányok ajtaja elé letették, hogy reggel, amikor az illető hölgy ki akar jönni, ne tudja kinyitni az ajtaját. Olyan eset is volt, hogy tuskóval szinte felszántották a vénlányok udvarát.